

Lovilkovití (Diptera: Hybotidae) Jizerských hor a Frýdlantska

Hybotidae (Diptera) of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region (northern Bohemia, Czech Republic)

Milan CHVÁLA¹⁾ & Pavel VONIČKA²⁾

¹⁾Katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Viničná 7,
CZ – 128 44 Praha 2; e-mail: mchvala@natur.cuni.cz

²⁾Severočeské muzeum, Masarykova 11, CZ – 460 01 Liberec;
e-mail: pavel.vonicka@muzeumlb.cz

Abstract. The family Hybotidae (Diptera) was studied in the Jizerské hory Mts and Frýdlant region. Of the more than 200 species known from the Czech Republic, 68 species were found in the study area between 2002 and 2007. The genus *Platypalpus* of the subfamily Tachydromiinae with 30 found species was the best represented genus. *Tachydromia morio* (Zetterstedt, 1838), a northern species in distribution, was actually recorded here for the first time in the Czech Republic.

Key words: Diptera, Empididae, Jizerské hory Mts, Frýdlant region, northern Bohemia, Czech Republic, faunistics

ÚVOD

Čeď Hybotidae (lovilky) je druhově velmi početná skupina převážně dravých dvoukříd-
lých, většinou okolo 2-3 mm, jen zřídka přes 5 mm velkých. Je zastoupena třemi podčeďemi
(Ocydromiinae, Hybotinae a Tachydromiinae) a byla oddělena jako samostatná čeď od čeledi
Empididae (kroužilky) teprve nedávno (Chvála 1983).

V západním palearktu je čeď Hybotidae zastoupena téměř 500 druhy, v ČR je v současné
době známo 205 druhů (Chvála 2006). Čeď je výjimečně velmi dobře studovaná a v ČR fau-
nisticky zpracovaná prvním autorem tohoto příspěvku v několika monografiích (např. Chvála
1970, 1989), včetně knižních publikací v rámci fauny Skandinávie (Chvála 1975, 1983).

Larvy jsou dravé, žijí většinou v zemi, v trouchnivějším dřevě, hnoji, nebo jiných tlejících
látkách rostlinného původu, kde se živí drobnými živočichy. Dospělé lovilky jsou většinou
dravé, jen nejpůvodnější formy (rod *Euthyneura*) jsou nektarofilní. Dospělci jsou k dravému
způsobu života velmi dobře uzpůsobeni, většinou mají střední nebo zadní pár nohou dravý
a potravu (jiný hmyz) chytají buď v letu (např. rod *Hybos*), nebo na pevném podkladě, tj.
na rostlinách, kmenech stromů, na kamenech a skalách (hlavně horské druhy). Řada druhů
téměř nelétá, ale velmi rychle běhá a chytá potravu na bahnitých či písčitých biotopech.
Ve srovnání s čeledí Empididae je jen málo zástupců vázáno výlučně na horské či vysoko-
horské biotopy; jsou to zejména zástupci rodu *Tachydromia* nebo několik zástupců druhově
nejpočetnějšího rodu *Platypalpus* (podčeď Tachydromiinae).

Z Jizerských hor bylo dosud publikováno 12 druhů (Chvála 1981, 1989).

METODIKA A MATERIÁL

Materiál byl získán v letech 2002–2007 různými metodami sběru, uvedenými v následujícím přehledu (zkratky
jsou použity v přehledu druhů): ET – emergence traps (emergentní pasti), MT – Malaise traps (Malaiseho pasti),

PT – protein traps – meat traps (proteinové, masové pasti), YPT – yellow pan traps (žluté misky), vše J. Preisler & P. Vonička lgt. SW – sweeping (smýkání vegetace sítí), J. Preisler lgt., pokud není uvedeno jinak. Podrobně tyto metody popisuje Vonička (2008). Materiál determinoval první autor a je uložen ve sbírce Severočeského muzea v Liberci. Doplněny jsou literární údaje z oblasti Jizerských hor. Podrobnější vymezení a charakteristika sledovaného území viz Vonička & Višňák (2008).

Přehled lokalit

Údaje k lokalitám jsou uvedeny v následujícím pořadí: číslo a název lokality (obec, část obce, chráněné území, vrchol apod.), faunistický mapový čtverec (Pruner & Míka 1996), nadmořská výška, biotop. Některé lokality jsou rozděleny na více biotopů, které jsou označeny písmeny. Použité zkratky: NPR – národní přírodní rezervace, PR – přírodní rezervace, PP – přírodní památka.

[1] **Bílý Potok**, 5157: [1a] mokřad a vlhké louky nad koupalištěm a v údolí Bílého potoka jižně od obce, 410 m; [1b] rybníčky sv. od žel. stanice (prameniště, mokřad) a louky podél potoka Velká Rybí voda, 450 m; [1c] údolí Černého potoka jz. od obce (les). [2] **Bukovec PR**, 5158, 880-930 m, lesní prameniště, Pralouka, Upolínová louka (horské louky, prameniště, mokřady). [3] **Černousy-V Poli**, 5056, 250 m, soustava rybníků východně od osady (mokřad u přítoku do rybníka). [4] **Frydlant**, 5056, 320 m, břehy řeky Smědě. [5] **Harta** (obec Frydlant), 5056, 260 m, údolí řeky Smědě (břehy a přítoky). [6] **Hejnice**, 5157, 400 m, severní úpatí Ořešníku (lesní rybníčky, potok). [7] **Horní Černá Studnice** (obec Nová Ves nad Nisou), 5257, 750 m (vlhké louky, olšina, mokřad). [8] **Horní Lučany** (obec Lučany nad Nisou), 5257, 670 m, rybník Kříšák (louka, mokřad). [9] **Horní Pertoltice** (obec Pertoltice), 5056, 300 m: [9a] Hraniční rybník (mokřiny u výtoku); [9b] Šalkův rybník (mokřiny). [10] **Jedlový důl PR**, 5257, 670 m, potok Jedlová (les). [11] **Jizerka** (obec Kořenov), 5158, 850-900 m, břehy říčky Jizerky, lesní potok. [12] **Kořenov**, 5258, 650 m, potok a mokřiny pod žel. stanicí. [13] **Ludvíkov pod Smrkem** (obec Nové Město pod Smrkem), 5057, 430 m, pastviny západně od obce. [14] **Malá Strana PR**, 5257, 700-720 m (louky, mokřady, rybníček, potok). [15] **Meandry Smědě PR**, 5056, 220 m: [15a] rybník Dubák (mokřiny); [15b] rybníček sv. od rybníku Dubák (mokřad, podmáčená olšina); [15c] osada Filipovka, břeh řeky Smědě. [16] **Minkovice** (obec Višňová, 5056, 250 m (potok, mokřad). [17] **Oldřichov v Hájích**, 5156, 400 m, část Na Pilách, potok Jeřice (louky, břeh potoka). [18] **Plavy**, 5257, 400 m, údolí Prorubského potoka (rybníček, lesní potok). [19] **Poustecká obora** (východně od osady Poustka, obec Višňová), 5056, 280 m, Bulovský potok, lesní rybníky. [20] **Raspenava**, 5156, 320 m, Holubí potok (mokřad pod žel. tratí). [21] **Rašeliniště Jizerky NPR**, 5158, 860 m, Klugeho louka (rašeliniště). [22] **Rejdice** (obec Kořenov), 5258, 650 m, potok Ješkrabec (prameniště, mokřad). [23] **Smrk** (masiv hory), 5157: [23a] vrcholová smrčina na jz. svahu, 1 100 m; [23b] Vlašský hřbet, 900 m (bučina); [23c] Libverdský most, 700 m, břeh Ztraceného potoka (lesní prameniště). [24] **Špičák** (vrchol, NPR Jizerskohorské bučiny), 5156, 600 m (bučina, potok). [25] **U Kyselky** (jižně od Nového Města pod Smrkem), 5257, 600 m, údolí Ztraceného potoka (mokřad, prameniště, les, břeh potoka). [26] **Zlatá Olešnice**, 5258, 600 m, část Návarovská (luční prameniště).

VÝSLEDKY A DISKUSE

Přehled zjištěných druhů

Druhy jsou řazeny systematicky v rámci podčeledí a rodů, od nejpůvodnějších forem po druhy vývojově nejvíce specializované a morfologicky uzpůsobené ke dravému způsobu života. **CZ!** – nový druh pro Českou republiku. **ČS** – kategorie z Červeného seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR (Chvála & Barták 2005): **VU** – zranitelný druh.

Ocydromiinae

Trichinomyia flavipes (Meigen, 1830)

Druh rozšířený v severním a mírném pásmu Evropy, od Britských ostrovů přes jižní Skandinávii a Finsko jen do střední Evropy. V ČR velmi hojný pozdně letní a podzimní druh v nížinách i ve vyšších polohách s výskytem od poloviny VIII. do X. Údaje z vyšších poloh Alp nejsou k dispozici.

Bukovec PR [2]: 11.IX.2005, 1 ♀ (SW). **Špičák** [24]: 24.IX.2006, 1 ♂ (SW).

Trichina clavipes Meigen, 1830

Široce rozšířený holarktický druh známý z celé Evropy. Ve střední Evropě typicky letní druh s výskytem od VI. do VIII. v nížinách i horách (např. ve Vysokých Tatrách nad 1 100 m n.m.), údaje z Alp ale chybí.

Jizerka [11]: 28.VII.2001, 1 ♂ (SW), M. Chvála lgt. **Rašeliniště Jizerky NPR [21]:** 5.-28.VII.2005, 3 ♂♂, 1 ♀ (YPT). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♀ (MT).

Bicellaria austriaca Tuomikoski, 1955

Velmi hojný horský až vysokohorský druh s výskytem od VI. do IX., popsáný z rakouských Alp, široce rozšířený od severní Evropy a hor střední Evropy až po rumunské Karpaty a bulharský Pirin. V Alpách až do nadm. výšek kolem 2 000 m. V ČR běžný v Krkonoších a na Šumavě, nejhojnější zástupce rodu *Bicellaria* (v ČR 11 druhů) i v Jizerských horách.

Bukovec PR [2]: 18.VI.2005, 3 ♀♀ (SW). **Horní Černá Studnice [7]:** 23.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Jedlový důl PR [10]:** 6.-28.VII.2005, 9 ♂♂ (MT). **Rašeliniště Jizerky NPR [21]:** 18.VI.2005, 1 ♂, 23.VI.2005, 7 ♂♂ (SW); 5.-28.VII.2005, 3 ♂♂ (YPT). **Rejdice [22]:** 5.-28.VII.2005, 2 ♀♀ (ET). **Smrk [23a]:** 3.-24.VIII.2006, 1 ♀ (MT). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (MT). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Bicellaria mera Collin, 1961

Poměrně málo známý druh popsáný z Anglie, rozšířený podél baltského pobřeží jen do střední Evropy. Nížinný druh s výskytem od V. do VIII.

Bukovec PR [2]: 29.V.2004, 4 ♂♂ (SW).

Bicellaria nigra (Meigen, 1824)

Široce rozšířený druh v celé Evropě od nejsevernějších oblastí Skandinávie po Španělsko a Kavkaz, s výskytem po dlouhé období od V. do IX. V ČR poměrně hojný v nížinách, méně často ve vyšších polohách, v Alpách jen do středních poloh od 800 do 900 m n.m.

Harta [5]: 12.V.2005, 2 ♂♂ (SW). **Jedlový důl PR [10]:** 6.-28.VII.2005, 1 ♀ (MT).

Bicellaria spuria (Fallén, 1816)

Druh holarktického rozšíření známý z celé Evropy, častější ale na severu a v mírném pásmu s výskytem od V. do VIII. V ČR hojný letní druh v nížinách, zjištěný výskyt v Jizerských horách v nadm. výšce 880 m je ojedinělý. V Krkonoších ani v Alpách nebyl ve vyšších polohách zjištěn.

Bukovec PR [2]: 7.VI.2004, 2 ♂♂ (SW).

Bicellaria subpilosa Collin, 1926

V Evropě velmi rozšířený druh od nejsevernějších oblastí Skandinávie až po Středomoří, na jihu ve vyšších polohách, např. rumunské Karpaty a Kavkaz. V ČR spíše ve vyšších polohách, jarní a časně letní druh s výskytem od V. do VII.

Bukovec PR [2]: 29.V.2004, 3 ♂♂, 7.VI.2004, 15 ♂♂ (SW).

Bicellaria sulcata (Zetterstedt, 1842)

Široce rozšířený druh v celé Evropě včetně severních oblastí, východně až na Sibiř. Vyskytuje se po dlouhé období od V. do X. V ČR jak v nížinách, tak i ve vyšších polohách, např. na Šumavě nad 900 m n.m.

Bílý Potok [1a]: 2.VI.2005, 1 ♂ (SW).

Bicellaria vana Collin, 1926

Druh velmi příbuzný a podobný předešlému, avšak známý jen z jihu Skandinávie, Britských ostrovů, kde je podle Collina (1961) nejhojnějším zástupcem rodu, a střední Evropy. Vyskytuje se opět po dlouhé období od V. do X. Ve střední Evropě hojný v nížinách i na horách, v Alpách i nad 1 000 m n.m.

Meandry Smědě PR [15a]: 9.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Oldřichov v Hájích [17]:** 27.V.2004, 1 ♂ (SW). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 2 ♂♂ (SW).

Oedalea austroholmgreni Chvála, 1981

Literární údaj: Karlov u Maxova, VII. 1966, J. Macek lgt., holotypus (Chvála 1981).

Druh byl popsán z Jizerských hor, dále je znám ze středních Čech z okolí Prahy (Říčany) a z Malé Fatry na Slovensku. Později byl zjištěn rovněž v Německu a Švýcarsku (Chvála 2004), další dosud nepublikované údaje jsou ze Šumavy (např. Boubín, 1 350 m n.m.) a ze štyrských Alp. Hlavně ve vyšších polohách a horách s výskytem od V. do VII.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♂ (YPT).

Oedalea kowarzi Chvála, 1981

Druh popsáný z nížin západních a jižních Čech (Františkovy Lázně, Třeboň), později zjištěn ještě v ruské Karélii (Chvála 1983) a v Německu a Rumunsku (Chvála 2004). Bezesporu široce rozšířený druh mírného pásma Evropy, nyní nově sbírán i na Frýdlantsku.

Meandry Smědě PR [15c]: 14.V.-14.VI.2007, 2 ♂♂, 1 ♀ (MT).

Oedalea montana Chvála, 1981

Vysokohorský druh popsáný z Krkonoš, Vysokých Tater a Roháčů na Slovensku a z rumunských Karpat, kde se vyskytuje v nadm. výškách od 900 do 1 700 m. Později sbírán i v rakouských Alpách a nyní zjištěn v Jizerských horách. Letní druh s výskytem od VI. do VIII.

Bukovec PR [2]: 18.VI.2005, 1 ♂ (SW).

Oedalea stigmatella Zetterstedt, 1842

V Evropě široce rozšířený druh od střední Skandinávie a Skotska na jih přes střední Evropu do rumunských Karpat a Černé Hory. Ve střední Evropě spíše jarní a časně letní druh s výskytem od V. do VII., častý v nížinách. Nebyl ale sbírán např. v Krkonoších nebo v Alpách. Barták (1998) jej uvádí z Bavorského lesa z nadm. výšky 790 m.

Harta [5]: 12.V.2006, 1 ♀ (SW). **Jedlový důl PR [10]:** 6.-28.VII.2005, 1 ♀ (MT). **Poustecká obora [19]:** 22.VI.2006, 1 ♀ (SW).

Oedalea tristis Scholtz, 1851

Středoevropský druh s výskytem v nížinách i podhorských oblastech na jaře a v časném létě od V. do poloviny VII., ale i v horách, v ČR např. v Krkonoších a Jeseníkách, na Slovensku ve Vysokých a Nízkých Tatrách a Velké Fatře (Chvála 1981). Nyní sbírán i ve štyrských Alpách do nadm. výšky 1 000 m (NP Gesäuse).

Bukovec PR [2]: 18.VI.2005, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Kořenov [12]:** 19.VI.2006, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Plavy [18]:** 23.VI.2006, 7 ♂♂ (SW). **Rejdice [22]:** 25.V.2005, 3 ♂♂, 1 ♀ (SW). **Smrk [23c]:** 20.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Oedalea zetterstedti Collin, 1926

Druh rozšířený v celé Evropě od Skandinávie (včetně Laponska) po Středomoří. Ve střední Evropě všude hojný jarní a časně letní druh s výskytem od V. do poloviny VII., hlavně

v nížinách. Na Slovensku sbírán ale např. ve Velké Fatře a na Muráni (Chvála 1981), v ČR doposud jen v nižších polohách. Nyní v Jizerských horách až do nadm. výšky 900 m, údaje z Krkonoš nebo Alp nejsou k dispozici.

Bílý Potok [1c]: 2.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Bukovec PR [2]:** 18.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Meandry Smědé PR [15b]:** 4.-19.V.2005, 1 ♀ (MT).

Euthyneura gyllenhalii (Zetterstedt, 1838)

Druh rozšířený v severní Evropě včetně Laponska a ve střední Evropě, jihovýchodně po Bulharsko (Rila, 1 500–1 850 m n.m.), ve vyšších polohách a v horách (Chvála 1983). Z ČR nejsou zatím přesné údaje publikovány, ale druh není vzácný v Krkonoších a na Šumavě. Barták (1998) jej uvádí ze všech sledovaných lokalit Bavorského lesa až do nadm. výšky 890 m. Jarní a časně letní druh s výskytem od V. do VII.

Bílý Potok [1c]: 2.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Bukovec PR [2]:** 18.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Smrk [23a]:** 2.-21.VI.2006, 1 ♂ (YPT). **Špičák [24]:** 20.V.-13.VI.2006, 1 ♂ (YPT).

Euthyneura myrtilli Macquart, 1836

Velmi hojný druh v severní a střední Evropě, na jihu chybí, výskyt po dlouhé období od V. do VIII. V ČR poměrně hojný, dospělci v horách, např. v Krkonoších, často velmi hojně na květech, ale konkrétní údaje zatím nebyly publikovány. Barták (1998) jej uvádí z Bavorského lesa do nadm. výšky 820 m. Ve štyrských Alpách (Kalbling) se vyskytuje i nad 1 500 m n.m. (Chvála 1983) jako var. *incompleta* Strobl.

Rašeliniště Jizerky NPR [21]: 18.VI.2005, 1 ♂ (SW); 16.VI.-3.VII.2005, 3 ♀♀ (MT). **Smrk [23a]:** 21.VI.-13.VII.2006, 1 ♂ (MT). **Špičák [24]:** 13.VI.-5.VII.2006, 1 ♂ (YPT).

Anthalia beatricella Chandler, 1992

Druh popsáný teprve nedávno z Anglie, ale také ze dvou nížinných lokalit v ČR (Kozlov, Nová Rabyň), později zjištěn ještě v Rakousku a Švýcarsku (Chvála 2004). Nové údaje z Jizerských hor dokazují výskyt ve střední Evropě hlavně na horách. Jarní a časně letní druh, dosud sbírán jen v V. a VI.

Rašeliniště Jizerky NPR [21]: 16.VI.-3.VII.2005, 1 ♀ (MT). **Smrk [23a]:** 21.VI.-13.VII.2006, 1 ♀ (MT).

Ocydromia glabricula (Fallén, 1816)

Holarktický druh, v celé Evropě velmi hojný, východně až po střední Asii. Ve střední Evropě všude v nížinách s výskytem po dlouhé období od IV. do X., ale i v horách, např. v rakouských Taurech do nadm. výšky téměř 2 000 m. Dravé larvy žijí v hnoji a v organických rozkládajících se látkách.

Bílý Potok [1a]: 2.VI.2005, 2 ♂♂, 3 ♀♀ (SW); **[1c]:** 2.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Bukovec PR [2]:** 18.VI.2005, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Frýdlant [4]:** 22.V.2006, 4 ♂♂, 1 ♀ (SW). **Horní Pertoltice [9b]:** 1.VI.2005, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Malá Strana PR [14]:** 2.VIII.2005, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Oldřichov v Hájích [17]:** 3.IX.2006, 2 ♀♀ (SW). **Raspenava [20]:** 11.VI.2006, 1 ♀ (SW). **Smrk [23c]:** 20.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Ocydromia melanopleura Loew, 1840

Druh rozšířený v severní Evropě až do Laponska, ale všude nehojný, ve střední Evropě jen v horách, např. v Krkonoších, Alpách, Karpatech, všude ale poměrně vzácný (Chvála 1983). Výskyt po dlouhé období od V. až do X.

Plavy [18]: 23.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Leptopeza borealis Zetterstedt, 1842

Holarktický druh popsáný ze severní Evropy, rozšířený ve Skandinávii, velmi vzácně ve Skotsku a dále v horách střední Evropy, jižně po italské Alpy a rumunské Karpaty. Výskyt od V. do VIII., přesné údaje z ČR zatím nebyly publikovány. V nížinách chybí, z Bavorského lesa jej uvádí Barták (1998) na všech sledovaných biotopech do nadm. výšky 890 m, rovněž ve štyrských Alpách v polohách do 900 m.

Bukovec PR [2]: 18.VI.2005, 6 ♂♂ (SW). **Kořenov [12]:** 19.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Rašeliniště Jizerky NPR [21]:** 23.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Špičák [24]:** 20.V.-13.VI.2006, 1 ♂ (YPT). **U Kyselky [25]:** 2.-20.VI.2006, 1 ♂ (MT).

Leptopeza flavipes (Meigen, 1820)

Holarktický druh, velmi hojný v celé Evropě, ve střední Evropě v nížinách i ve vyšších polohách s výskytem po dlouhé období od V. do IX., častější ale na jaře v V. a VI. Dospělci často v množství na květech v horách, ale většinou jen do nadm. výšky kolem 800 m.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♀ (YPT). **Frydlant [4]:** 22.V.2006, 1 ♂, 1 ♀ (SW). **Horní Pertoltice [9b]:** 1.VI.2005, 2 ♂♂, 1 ♀ (SW). **Kořenov [12]:** 19.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Ludvíkov pod Smrkem [13]:** 20.VI.2006, 1 ♀ (SW). **Minkovice [16]:** 22.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Oldřichov v Hájích [17]:** 27.V.2004, 1 ♀ (SW). **Raspenava [20]:** 11.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Oropezella sphenoptera (Loew, 1873)

Široce rozšířený druh, na severu od Anglie, Dánska a jižního Švédska, jižně až po Středomoří a severní Afriku (Chvála 1983). Ve střední Evropě nehojný druh v nížinách a v podhorských oblastech s výskytem po dlouhé období od V. do IX.

Meandry Smědé PR [15b]: 22.VI.-5.VII.2005, 1 ♀ (MT). **Špičák [24]:** 20.VII.2005, 3 ♂♂, 1 ♀ (SW); 5.VII.-9.VIII.2006, 1 ♂ (YPT).

Hybotinae

Hybos culiciformis (Fabricius, 1775)

Velmi hojný druh v celé Evropě od jižní Skandinávie po Středomoří a Turecko. Ve střední Evropě se vyskytuje po dlouhé období od konce VI. do IX., hojnější je v pozdním létě (Chvála 1983). V ČR všude v nížinách velmi hojný druh, v horských oblastech méně častý.

Malá Strana PR [14]: 2.VIII.2005, 2 ♂♂ (SW). **Rejdiče [22]:** 5.-28.VII.2005, 1 ♀ (ET). **Smrk [23a]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (YPT). **Špičák [24]:** 20.VII.2005, 1 ♀, 5.IX.2006, 2 ♂♂ (SW). **U Kyselky [25]:** 12.IX.2006, 1 ♂ (SW).

Hybos femoratus (Müller, 1776)

Druh rozšířený v celé Evropě a v severní Africe, velmi hojný v nížinách i na horách s výskytem po dlouhé období od konce V. do IX. (Chvála 1983). V ČR všude v nížinách, ale hojně např. i v Krkonoších do 1 200 m n.m., rovněž v rakouských Alpách ve vyšších polohách častější než předešlý druh.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♂, 1 ♀ (YPT). **Bukovec PR [2]:** 28.VIII.2005, 1 ♂, 3 ♀♀ (SW). **Horní Černá Studnice [7]:** 23.VI.2006, 2 ♂♂, 1 ♀ (SW). **Ludvíkov pod Smrkem [13]:** 20.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Malá Strana PR [14]:** 2.VIII.2005, 13 ♂♂, 3 ♀♀ (SW). **Meandry Smědé PR [15a]:** 22.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Minkovice [16]:** 22.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Plavý [18]:** 23.VI.2006, 4 ♂♂ (SW). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 2 ♂♂, 2 ♀♀ (YPT).

Tachydromiinae

Symbalophthalmus dissimilis (Fallén, 1815)

Druh severského rozšíření v Evropě, známý ze Skotska, Skandinávie a Pobaltských států, jižně jen do střední Evropy, kde je v nížinách poměrně vzácný. Z ČR zjištěn např. v Podyjí, další recentní údaje nebyly zatím publikovány. Výskyt od V. do VII.

Černousy-V Polí [3]: 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♂ (MT). **Meandry Smědé PR [15c]:** 14.V.-14.VI. 2007, 1 ♂ (MT).

Platypalpus agilis (Meigen, 1822)

Druh rozšířený v celé Evropě s výjimkou severu Skandinávie a Finska, na jih až do Středo-moří. Ve střední Evropě na jaře a v časném létě v nížinách všude velmi hojný druh s výskytem od konce IV. do VII. (Chvála 1989), velmi často na listech a květech ovocných stromů, kde loví jiný hmyz.

Bílý Potok [1b]: 29.VII.-19.VIII.2005, 1 ♂, 1 ♀ (MT). **Frydlant [4]:** 22.V.2006, 1 ♂ (SW). **Harta [5]:** 12.V.2006, 1 ♂ (SW). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Platypalpus alpinus Chvála, 1971

ČS: VU

Literární údaje: Janov nad Nisou, Karlov u Maxova, Maxov (Chvála 1989).

Druh mírného pásma Evropy, kde se vyskytuje výlučně v podhorských a horských oblastech od konce V. do VIII. V ČR zjištěn v Krkonoších, na Šumavě i v Jizerských horách (Chvála 1989).

Bukovec PR [2]: 7.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Platypalpus articulatus Macquart, 1827

Druh rozšířený v severní a střední Evropě, od Anglie a Skandinávie, kde je poměrně vzácný, na jih po Francii a Itálii. Ve střední Evropě hojný s výskytem po dlouhé období od konce V. do počátku X., hlavně ale v VI. a VII. V ČR v nížinách i v horách (Chvála 1989), z hor zatím ale uveden jen ze Šumavy (Srní, Modrava, do 960 m n.m.), v rakouských Alpách jen v nižších polohách do 700 m.

Meandry Smědé PR [15c]: 14.V.-14.VI.2007, 1 ♂, 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♀ (MT).

Platypalpus balticus Kovalev, 1971

Druh popsáný z Estonska, kromě Pobaltských republik jen v horách střední Evropy, kde je však hojný, v ČR na jaře od V. do počátku VII. Ve štyrských Alpách velmi hojný druh i v nadm. výškách okolo 1 100 m.

Bílý Potok [1e]: 2.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Bukovec PR [2]:** 7.VI.2004, 2 ♂♂ (SW). **Rejdice [22]:** 25.V.2005, 4 ♂♂ (SW).

Platypalpus brachystylus (Bezzi, 1892)

Druh více známý pod synonymem *Platypalpus brunneitibia* Strobl, 1899. Rozšířený v severní a střední Evropě, na jih po hory Bulharska a na Kavkaz s výskytem po dlouhé období od konce IV. do X. V ČR místy hojný v nížinách, ale vystupuje i vysoko do hor, např. v Krkonoších (Kokrháč) nad 1 400 m (Chvála 1989). Nebyl ale zjištěn např. ve štyrských Alpách.

Smrk [23b]: 2.-21.VI.2006, 1 ♂, 1 ♀ (YPT).

Platypalpus calceatus (Meigen, 1822)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Druh rozšířený v severní a střední Evropě, na jihu po severní Francii a Černomořskou oblast. Ve střední Evropě včetně ČR místy hojný v nížinách od konce V. do IX., ale vystupuje i vysoko do hor, např. v Krkonoších na Labské boudě (Chvála 1989).

Rejdice [22]: 5.-28.VII.2005, 2 ♀♀ (ET).

Platypalpus candicans (Fallén, 1815)

Literární údaj: Maxov (Chvála 1989).

Druh rozšířený v celé Evropě až po severní Afriku, v nížinách ve střední Evropě všude hojný na vegetaci, ale jen samice, samci vzácně ve vyšších polohách alpských oblastí. V ČR se vyskytuje od V. do IX. (Chvála 1989), v nížinách velmi hojný, ale zjištěn i vysoko v horách (Šumava – Antýgl, 1 200 m n.m., Krkonoše, Jizerské hory, Jeseníky – Rejvíz, Beskydy). Na Slovensku na horách (Malá a Velká Fatra) i v nížinách podél řek (Latorica, Tisa).

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♀ (YPT). **Rejdice [22]:** 5.-28.VII.2005, 4 ♀♀, 28.VII.-16.VIII.2005, 1 ♀ (ET).

Platypalpus ciliaris (Fallén, 1816)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Běžný druh v severní a střední Evropě po Francii, Itálii a Ukrajinu. Ve střední Evropě a v ČR od V. do počátku X. všude v nížinách i v horách (Chvála 1989), hojně v Krkonoších (např. Svatý Petr), na Šumavě (Antýgl), v Jeseníkách (Praděd, 1 400 m n.m.), hlášen i z Jizerských hor. Velmi hojný i v nížinách, často v lesních biotopech. V Alpách řídký druh, v Bavorském lese (Barták 1998) i v Jizerských horách ale běžný do nadm. výšky 1 100 m.

Bukovec PR [2]: 28.VIII.2005, 1 ♂ (SW). **Hejnice [6]:** 2.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Horní Pertoltice [9b]:** 1.VI.2005, 1 ♀ (SW). **Jedlový důl PR [10]:** 6.-28.VII.2005 1 ♂ (YPT). **Raspenava [20]:** 11.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Rejdice [22]:** 16.VI.-5.VII.2005, 1 ♂, 16.VIII.-1.IX.2005, 1 ♂ (YPT). **Smrk [23a]:** 21.VI.-13.VII.2006, 2 ♂♂, 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (YPT); **[23c]:** 3.-24.VIII.2006, 6 ♂♂ (YPT). **Špičák [24]:** 13.VI.-5.VII.2006, 30 ♂♂, 5.VII.-9.VIII.2006, 8 ♂♂, 1 ♀ (YPT).

Platypalpus clarandus (Collin, 1926)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Druh popsáný z Anglie, rozšířený přes Belgii a Nizozemí jen do střední Evropy, jižně po severní Francii. Všude poměrně vzácný druh s výskytem od VI. do VIII. V ČR zjištěn v okolí Prahy, ale i v Jizerských horách a v Beskydech (Chvála 1989).

Černousy-V Poli [3]: 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♂ (MT). U **Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 2 ♂♂ (MT).

Platypalpus cothurnatus Macquart, 1827

Druh rozšířený v mírných oblastech severní Evropy od Britských ostrovů po Francii, Rumunsko a Ukrajinu. Ve střední Evropě a v ČR od konce IV. do VII. místy v nížinách velmi hojný druh (Chvála 1989), v horách chybí.

Meandry Smědě PR [15a]: 9.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Platypalpus cruralis (Collin, 1961)

Druh rozšířený v západní, střední a jižní Evropě, od Belgie podél Atlantického pobřeží do Středomoří až na Sicílii a Maltu (Chvála 1989). Ve střední Evropě včetně ČR v nížinách

místa velmi hojný od V. do VII., ale i v horách, např. v Krkonoších (Lysečiny, Labská bouda), Orlických horách (Šerlich), Jeseníkách (Rejvíz). V rakouských Alpách běžný na vegetaci podél potoků do 800 m n.m.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♂ (YPT).

Platypalpus cursitans (Fabricius, 1775)

Rozšířený v celé Evropě až po Středomoří, ve střední Evropě velmi hojný partenogenetický druh; vyskytují se zde jen samice, samci vzácně jen na severu Evropy. Hojný v nížinách, typicky jarní druh s výskytem jen v V. a VI. (Chvála 1989). Na horách chybí, nanejvýše v podhůří, např. v rakouských Alpách poměrně hojně podél vodních toků na vegetaci, ale jen v květnu a v nadm. výškách do 600-700 m.

Horní Pertoltice [9b]: 1.VI.2005, 1 ♀ (SW).

Platypalpus ecalceatus (Zetterstedt, 1838)

Druh rozšířený v celé severní Evropě včetně Islandu a ve střední Evropě po ukrajinské a rumunské Karpaty, překvapivě v Alpách prakticky chybí. V nížinách střední Evropy partenogenetický druh, známé jsou jen samice, samci se vyskytují jen na severu Evropy a ve střední Evropě v horách (Chvála 1989). V ČR od V. do konce VII., samice jsou v nížinách hojné, ale samci byli zjištěni zatím jen na Slovensku (Chvála 1989) na Malé Fatře a ve Vysokých Tatrách (Jamnická dolina, 1 800 m n.m.). Níže uvedené údaje z Jizerských hor představují první publikované nálezy samců v ČR.

Bílý Potok [1c]: 2.VI.2005, 2 ♂♂ (SW). **Bukovec PR [2]:** 18.VI.2005, 2 ♂♂ (SW). **Frýdlant [4]:** 22.V.2006, 1 ♀ (SW). **Horní Pertoltice [9a]:** 1.-25.VII.2007, 1 ♀ (MT). **Meandry Smědé PR [15c]:** 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♀ (MT). **Plavy [18]:** 23.VI.2006, 1 ♂ (SW). **U Kyselky [25]:** 2.-20.VI.2006, 1 ♀ (MT).

Platypalpus exilis (Meigen, 1822)

V Evropě široce rozšířený druh od středních částí severní Evropy a Britských ostrovů až do Zakavkazska. Ve střední Evropě v nížinách od V. do poloviny VIII. hojný druh, častější ale na jaře, ve vyšších polohách vzácně (Chvála 1989). V rakouských Alpách do nadm. výšky 900 m.

U Kyselky [25]: 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (MT).

Platypalpus kirtlingensis Grootaert, 1986

Druh popsaný z Britských ostrovů teprve nedávno, v Evropě dlouho zaměňován s velmi podobným druhem *Platypalpus pictitarsis* (Becker, 1902). Převážně středoevropský druh, jižně po Francii a Bulharsko. V ČR dosti hojný, ale jen v nížinách s výskytem po dlouhé období od V. do IX. (Chvála 1989).

Meandry Smědé PR [15a]: 9.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Platypalpus laticinctus Walker, 1851

Jeden z velkých druhů rodu *Platypalpus*, známý z Britských ostrovů, Pobaltí a střední Evropy. Typický jarní druh s výskytem hlavně v V. a VI. V ČR byl zjištěn zatím jen v nížinách (Chvála 1989), na horách častý na Slovensku (Malá a Velká Fatra, Tatry). Poměrně hojný druh rakouských Alp až do nadm. výšky 1 000 m. V Jizerských horách překvapivě hojný i ve vyšších polohách kolem 900 m.

Bukovec PR [2]: 29.V.2004, 2 ♂♂, 7.VI.2004, 2 ♂♂, 18.VI.2005, 2 ♂♂ (SW). **Frýdlant [4]:** 22.V.2006, 1 ♂ (SW). **Meandry Smědé PR [15c]:** 14.V.-14.VI.2007, 1 ♂ (MT). **Oldřichov v Hájích [17]:** 27.V.2004, 2 ♂♂ (SW). **Rejdice [20]:** 25.V.2005, 1 ♂ (SW). **U Kyselky [25]:** 2.-20.VI.2006, 1 ♂ (MT). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 4 ♂♂ (SW).

Platypalpus longicornis (Meigen, 1822)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Druh rozšířený v celé severní a střední Evropě, jižně po alpskou oblast Itálie a Francie. Ve střední Evropě a v ČR hojný po dlouhé období od konce IV. do X., jak v nížinách, tak i v horách. Sbíráán v nejvyšších polohách Šumavy, Krkonoš a Beskyd, hlášen již dříve i z Jizerských hor (Chvála 1989).

Jizerka [11]: 29.V.2004, 3 ♂♂ (SW). **Smrk [23a]:** 2.-21.VI.2006, 2 ♂♂, 1 ♀, 21.VI.-13.VII.2006, 3 ♂♂ (MT).

Platypalpus luteicornis (Meigen, 1838)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Druh byl po dlouhou dobu znám jako *Platypalpus difficilis* (Frey, 1907), popsáný z finských Alandských ostrovů, nebo pod synonymem *P. interjectus* (Lundbeck, 1910) z Dánska. Rozšířený je v jižní oblasti severní Evropy, na Britských ostrovech a ve střední Evropě, zde ale převážně v horách s výskytem po dlouhé období od V. do X. V ČR hlášen prakticky ze všech pohorí včetně vysokých poloh (Chvála 1989), v nížinách jen velmi vzácně.

Rašeliniště Jizerky NPR [21]: 23.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Špičák [24]:** 20.V.-13.VI.2006, 1 ♂ (YPT). **U Kyselky [25]:** 2.-20.VI.2006, 1 ♂ (MT).

Platypalpus luteus (Meigen, 1804)

Druh rozšířený od Britských ostrovů a jižní Skandinávie přes střední Evropu až po Černo-mořskou oblast. Ve střední Evropě nehojný druh nižších a středních poloh (Chvála 1989), směrem na jih hlavně vysoko v horách, např. v Bulharsku nad 1 800 m n.m. Letní druh, výskyt od VII. do počátku IX.

Jedlový důl PR [10]: 6.-28.VII.2005, 1 ♂ (MT). **Rejdice [22]:** 5.-28.VII.2005, 1 ♀ (ET). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♀ (MT).

Platypalpus major (Zetterstedt, 1842)

Jeden z nehojnějších, ale také rozměrově největších zástupců rodu *Platypalpus* (až 5,5 mm), známý z celé Evropy. Velmi hojný od V. do poloviny VIII., jak v nížinách, tak i v horách (Chvála 1989). Ve střední Evropě výlučně partenogenetický druh, známé jsou jen samice.

Bílý Potok [1a]: 2.VI.2005, 2 ♀♀ (SW). **Rejdice [22]:** 25.V.2005, 1 ♀ (SW). **U Kyselky [25]:** 2.-20.VI.2006, 1 ♀ (MT).

Platypalpus melancholicus (Collin, 1961)

Středoevropský druh známý ještě z Britských ostrovů a jižní Skandinávie. Typický nížinný jarní a časně letní druh s výskytem od V. do VII., hojnější jen na vegetaci podél velkých řek (Chvála 1989), v horách chybí.

Meandry Smědé PR [15c]: 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♂, 1.-27.VII.2007, 1 ♂ (MT).

Platypalpus minutus (Meigen, 1804)

Asi nejhojnější zástupce rodu ve střední Evropě, rozšířený po celé Evropě od dalekého severu až po Středomoří. Výskyt po dlouhé období od počátku V. do konce X. (Chvála 1989). Vel-

mi hojný na vegetaci všude v nížinách, na horách v nižších polohách méně častý, ale např. v rakouských Alpách vzácně až do nadm. výšky 1 000 m.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♂ (YPT); 29.VII.-19.VIII.2005, 1 ♀ (MT).

Platypalpus nigratarsis (Fallén, 1816)

Literární údaj: Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Druh rozšířený v celé Evropě od Faerských ostrovů na severu až po Kypr ve Středozezemním moři. Ve střední Evropě hojný hlavně ve vyšších polohách a v horách s výskytem po dlouhé období od V. do X. (Chvála 1989). V ČR i v okolí Prahy, ale na horách běžný druh, sbírán ve všech českých a moravských pohořích včetně Jizerských hor. V rakouských Alpách běžný i v nadm. výškách okolo 1 800-1 900 m.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 1 ♂ (YPT). **Jizerka [11]:** 18.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Smrk [23a]:** 21.VI.-13.VII.2006, 5 ♂♂, 13.VII.-3.VIII.2006, 5 ♂♂ (YPT); 3.-24.VIII.2006, 1 ♂ (MT).

Platypalpus nigrosetosus (Strobl, 1893)

Druh popsáný ze štýrských Alp, známý z jižních oblastí Skandinávie a ze střední Evropy, všude nehojný s výskytem v VI. a VII. V ČR zatím uveden jen ze Středočeské nížiny, ze Slánska (Chvála 1989), později sbírán na Moravě v Podyjí. První údaj v ČR z vyšších horských poloh.

Bukovec PR [2]: 7.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Platypalpus pallidicornis (Collin, 1926)

Druh rozšířený na Britských ostrovech, v jižní oblasti Skandinávie a ve střední Evropě až po Černomořskou oblast. Výskyt po dlouhé období od V. do X., hlavně ale v létě. V ČR hojný nížinný druh (Chvála 1989), velmi často přemnožený na polních kulturách, na horách chybí.

Minkovice [16]: 22.VI.2006, 1 ♂ (SW).

Platypalpus pectoralis (Fallén, 1815)

Literární údaje: Karlov, Maxov (Chvála 1989).

Rozšířený prakticky v celé Evropě s výjimkou teplých jižních oblastí. Ve střední Evropě se vyskytuje po dlouhé období od V. do počátku X. V ČR hojný druh jak v nížinách (častý v lesních oblastech na nízké vegetaci), tak i ve všech pohořích Čech a Moravy (Chvála 1989) včetně Jizerských hor.

Horní Černá Studnice [7]: 23.VI.2006, 2 ♂♂ (SW). **Jedlový důl PR [10]:** 6.-28.VII.2005, 3 ♀♀ (MT). **Smrk [23c]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 4 ♂♂, 3.-24.VIII.2006, 3 ♂♂ (YPT). **Špičák [24]:** 13.VI.-5.VII.2006, 1 ♂, 5.VII.-9.VIII.2006, 5 ♂♂, 2 ♀♀ (YPT). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (YPT).

Platypalpus pseudofulvipes (Frey, 1909)

Druh známý spíše pod synonymem *Platypalpus coarctatus* (Collin, 1926), rozšířený od Britských ostrovů a jižní Skandinávie do střední Evropy, jižně jen po Rakousko a Maďarsko (Chvála 1989). Vyskytuje se po dlouhé období od V. do IX. V ČR hojný v nížinách, z horských oblastí zatím uveden jen ze Šumavy (Srní, 860 m n.m.) a ve stejných nadm. výškách byl v poslední době zjištěn i ve štýrských Alpách. Tomu odpovídá i zjištěný výskyt v Jizerských horách.

Bílý Potok [1b]: 3.-16.VI.2005, 12 ♂♂ (YPT). **Bukovec PR [2]:** 7.VI.2004, 1 ♂, 18.VI.2005, 3 ♂♂ (SW). **Horní Pertoltice [9a]:** 1.-25.VII.2007, 1 ♀ (MT). **Rejdice [22]:** 5.-28.VII.2005, 1 ♂, 1 ♀ (ET).

Platypalpus pseudorapidus Kovalev, 1971

Literární údaje: Janov nad Nisou, Karlov u Maxova (Chvála 1989).

Hlavně středoevropský druh horských oblastí, popsáný teprve nedávno z Estonska a zjištěný později i ve Finsku a Karélii. Ve střední Evropě jen v horách, z ČR uváděn z Krkonoš (1 350 m n.m.), Jizerských hor a Beskyd (Chvála 1989). Jarní a časně letní druh, výskyt od V. do počátku VII., v rakouských Alpách již od konce IV. velmi hojně na kvetoucích jívách v nadm. výškách do 1 100 m.

Bílý Potok [1a]: 2.VI.2005, 1 ♀ (SW); **[1b]:** 3.-16.VI.2005, 1 ♀ (YPT). **Bukovec PR [2]:** 7.VI.2004, 2 ♂♂ (SW). **Jizerka [11]:** 18.VI.2005, 1 ♂ (SW). **Kořenov [12]:** 19.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Zlatá Olešnice [26]:** 3.VI.2004, 1 ♂ (SW).

Platypalpus stigmatellus (Zetterstedt, 1842)

Literární údaje: Karlov, Maxov (Chvála 1989).

Druh rozšířený kromě jižních oblastí Skandinávie v celé severní Evropě až po Ural, dále ve Skotsku, ve střední Evropě až po Alpy, hory Bulharska (Rila, 1 300 m n.m.) a Kavkaz, ale jen v horských oblastech. V ČR uváděn ze všech horských pohoří z mnoha lokalit, včetně Jizerských hor, v Jeseníkách nad 1 400 m n.m. (Chvála 1989). Výskyt od konce V. do X. V Alpách jen vzácně.

Bílý Potok [1a]: 31.V.2004, 1 ♂ (SW).

Platypalpus vegetus Frey, 1943

Velmi málo známý druh popsáný z italského Terstu, kromě Středomoří znám ze střední Evropy zatím jen z ČR z okolí Prahy (Chvála 1989) ze Slaného (1.VI.1967, 1 ♂, M. Chvála lgt.) a dále ze Slovinska a Německa (Chvála 2004). Údaje ze severních Čech jsou přinejmenším překvapivé.

Černousy-V Poli [3]: 14.VI.-1.VII.2007, 2 ♂♂ (MT). **Meandry Smědé PR [15c]:** 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♂, 1.-27.VII.2007, 1 ♂ (MT).

Tachydromia annulimana Meigen, 1822

Druh rozšířený ve střední a jižní Evropě, v ČR běžný v nížinách od V. do IX. (Chvála 1970). Dospělci běhají rychle po kmenech stromů, kde chytají jiný hmyz. V Alpách jen v nižších polohách.

Meandry Smědé PR [15b]: 22.VI.-5.VII.2005, 1 ♀ (MT); **[15c]:** 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♀ (MT).

Tachydromia morio (Zetterstedt, 1838)

CZ!

Druh popsáný z Laponska, široce rozšířený po celé severní Evropě včetně poloostrova Kola, na Britských ostrovech a v Pobaltí. Výskyt ve střední Evropě jen vzácný, zatím uveden jen ze štyrských Alp (NP Gesäuse) a z hor Albánie (Vermosa, 1 200 m n.m.) (Chvála 1970), údaje z ČR nebyly zatím publikovány. V severní Evropě, včetně hojného výskytu ve Skotsku, hlavně na písčítých biotopech pobřeží jezer a vodních toků, od V. do počátku VIII. První publikovaný údaj o výskytu v ČR.

Meandry Smědé PR [15c]: 14.V.-14.VI.2007, 2 ♂♂ (MT).

Tachypeza fennica Tuomikoski, 1932

Druh popsáný z Finska, ale kromě Skandinávie později zjištěn i v podhorských a horských oblastech střední Evropy (Chvála 1975a), v ČR zatím jen na Šumavě a v Jeseníkách na Pra-

dědu (nad 1 000 m n.m.), později sbírán hojně i v Krkonoších, výskyt od VI. do VIII. Údaje z Alp zatím nejsou k dispozici.

Rejdice [22]: 5.-28.VII.2005, 1 ♀ (ET).

Tachypeza fuscipennis (Fallén, 1815)

Druh popsáný z jižního Švédska, v Evropě široce rozšířený od středních částí Skandinávie jižně po Černomořskou oblast a Zakavkazsko. Ve střední Evropě včetně ČR místy hojný hlavně v nížinách, výskyt od V. do počátku VIII. (Chvála 1975a).

Meandry Smědé PR [15b]: 22.VI.-5.VII.2005, 1 ♂ (MT).

Tachypeza nubila (Meigen, 1804)

Druh známý z celé Evropy až po Zakavkazsko, ve střední Evropě běžný a všude velmi hojný po dlouhé období od V. do počátku XI. (Chvála 1975a). V ČR v nížinách i na horách, běžný i v Alpách nad 1 100 m n.m. Dospělci rychle běhají po kmenech stromů, kamenech a zídkách, kde loví jiný hmyz.

Jizerka [11]: 27.V.-23.VI.2006, 1 ♂ (PT). **Rašeliniště Jizerky NPR [21]:** 28.VII.-17.VIII.2005, 1 ♂ (MT). **Smrk [23a]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 1 ♂ (YPT); 3.-24.VIII.2006, 2 ♀♀ (MT).

Crossopalpus humilis (Frey, 1913)

Druh popsáný ze Skandinávie, odkud je rozšířen jihovýchodně přes střední Evropu až po Bulharsko (Chvála 1975). Dospělci přezimují v tlejících organických látkách, často v hnoji, a mohou být chyceni po celý rok; pobíhají a loví na vegetaci, často i na oknech.

Meandry Smědé PR [15b]: 5.-29. VII.2005, 1 ♂ (MT).

Drapetis (Elaphropeza) ephippiata (Fallén, 1815)

Jediný středoevropský zástupce podrodu, druhově velmi bohaté skupiny ve východním palearktu a v orientální oblasti. Rozšířený od Britských ostrovů a střední Skandinávie jen do střední Evropy, kde je ale v nížinách a středních polohách dosti hojný od VI. do VIII. Dospělci loví na nízké vegetaci (Chvála 1975).

Bílý Potok [1b]: 5.-29.VII.2005, 2 ♀♀, 29.VII.-19.VIII.2005, 1 ♀ (MT). **Ludvíkov pod Smrkem [13]:** 20.VI.2006, 1 ♂ (SW). **Rejdice [22]:** 16.VIII.-1.IX.2005, 1 ♂ (YPT).

Drapetis (s. str.) arcuata Loew, 1859

Poměrně málo rozšířený druh, známý z Britských ostrovů, jižních částí Skandinávie a Finska. Ze střední Evropy existují jen mozaikovitě údaje. V ČR se vyskytuje jen ojediněle od VI. do VIII., nejčastěji na kmenech stromů, kde dospělci chytají jiný hmyz, často na oknech (Chvála 1975).

Meandry Smědé PR [15a]: 29.VII.-19.VIII.2005, 1 ♂ (SW).

Drapetis (s. str.) exilis Meigen, 1822

Na severu s podobným rozšířením jako předešlý druh, ale ve střední Evropě včetně ČR častý, zasahující až do Španělska a Rumunska (Chvála 1975). Vyskytuje se po dlouhé období od V. do IX., dospělci často ve velkém množství pobíhají po kmenech stromů, kde loví jiný hmyz; létají rychle, ale jen na krátkou vzdálenost po vegetaci.

Rašeliniště Jizerky NPR [21]: 5.-28.VII.2005, 1 ♂ (YPT). **U Kyselky [25]:** 13.VII.-3.VIII.2006, 2 ♂♂, 2 ♀♀ (MT).

Drapetis (s. str.) *parilis* Collin, 1926

Druh rozšířený od Britských ostrovů, Dánska a jihu Švédska a Finska jen do střední Evropy, východně po ukrajinské Karpaty (Chvála 1975). Ve střední Evropě včetně ČR hojný druh, dospělci se vyskytují od VI. do VIII. (na Britských ostrovech až do X.), hojně na listech keřů a stromů. Nyní zjištěn hojně i v Jizerských horách a na Frýdlantsku.

Bílý Potok [1b]: 5.-29.VII.2005, 1 ♂ (MT). **Černousy-V Polí [3]:** 14.VI.-1.VII.2007, 1 ♀ (MT). **Horní Lučany [8]:** 2.VIII.2005, 1 ♂ (SW). **Meandry Smědé PR [15b]:** 22.VI.-5.VII.2005, 3 ♂♂, 5.-29.VII.2005, 2 ♂♂, 1 ♀ (MT). **Špičák [24]:** 5.VII.-9.VIII.2006, 1 ♂ (YPT).

Drapetis (s. str.) *pusilla* Loew, 1859

Druh podobného rozšíření jako předešlý, ale méně častý a často zaměňovaný s velmi podobným druhem *Drapetis exilis*. Ve střední Evropě poměrně častý od VI. do X. Podobně jako *D. exilis* na kmenech stromů, ale i kamenech a zdech (Chvála 1975).

Meandry Smědé PR [15b]: 22.VI.-5.VII.2005, 1 ♂ (MT).

Stilpon graminum (Fallén, 1815)

Druh rozšířený od jihu Skandinávie a Britských ostrovů prakticky v celé Evropě, dospělci přezimují a jsou běžně nalézáni po celý rok (Chvála 1975). Jako všechny ostatní rozměrově malé druhy rodu *Stilpon* (1,1-1,6 mm) žije velmi skrytě v trsech trav při zemi a v mechu, kde loví jiný hmyz. V ČR v nížinách běžný druh, ale svým způsobem života uniká snadno pozornosti.

Meandry Smědé PR [15b]: 22.VI.-5.VII.2005, 1 ♂ (MT). **Poustecká obora [19]:** 22.VI.2006, 1 ♀ (SW).

Zhodnocení výsledků

Během výzkumu v letech 2002 až 2007 bylo v Jizerských horách a na Frýdlantsku zjištěno celkem 68 druhů čeledi Hybotidae, což představuje třetinu druhů dosud známých v ČR. Za vyloženě horské lze považovat druhy *Bicellaria austriaca*, *Euthyneura gyllenhali*, *E. beatricella*, *Oedalea austroholmgreni*, *O. montana*, *Leptopeza borealis* a *Ocydromia melanopleura* z podčeledi Ocydromiinae a druhy *Platypalpus alpinus*, *P. balticus*, *P. pseudorapidus*, *P. vegetus*, *P. longicornis* a *P. stigmatellus* z podčeledi Tachydromiinae. *Platypalpus ciliaris*, typický lesní druh středních a vyšších poloh, byl počtem 55 chycených jedinců nejhojnějším zástupcem čeledi. Druh *Tachydromia morio*, boreomontánní prvek evropské fauny, ačkoliv známý již z několika lokalit, je zde uveden z ČR poprvé. *Platypalpus alpinus*, zařazený v Červeném seznamu ohrožených druhů ČR v kategorii zranitelný (VU), byl zjištěn na lokalitě PR Bukovec [2]; z Jizerských hor byl ale publikován již dříve (Chvála 1989).

LITERATURA

- BARTÁK M. 1998: Diptera of the Bavarian forest. *Silva Gabreta*, Vimperk, 2: 239-258.
COLLIN J. E. 1961: *Empididae. British Flies*, Vol. 6. University Press, Cambridge, 782 pp.
CHVÁLA M. 1970: Revision of Palaearctic species of the genus *Tachydromia* Meig. (= *Tachista* Loew) (Diptera, Empididae). *Acta Ent. Mus. Nat. Pragae*, 38(1969): 415-524.
CHVÁLA M. 1975: *The Tachydromiinae (Dipt. Empididae) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Ent. Scand.*, Vol. 3. Scand. Sci. Press Ltd., Klampenborg, Denmark, 336 pp.
CHVÁLA M. 1975a: Distribution of the genus *Tachypeza* Meig. (Diptera, Empididae) in Czechoslovakia. *Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Purk. Brun.*, Biol., 43, 15(1974): 57-61.

- CHVÁLA M. 1981: Revision of Central European species of the genus *Oedalea* (Diptera, Empididae). *Acta Ent. Bohemoslov.*, 78: 122-139.
- CHVÁLA M. 1983: *The Empidoidea (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. II. General Part. The Families Hybotidae, Atelestidae and Microphoridae. Fauna Ent. Scand.*, Vol. 12. Scand. Sci. Press Ltd., Klampenborg, Denmark, 279 pp.
- CHVÁLA M. 1989: Monograph of northern and central European species of *Platypalpus* (Diptera, Hybotidae), with data on the occurrence in Czechoslovakia. *Acta Univ. Carol., Biol.*, 32: 209-376.
- CHVÁLA M. 2004: Hybotidae. In: PAPE T. (ed.): *Fauna Europaea: Diptera Brachycera*. Version 1.1. Available online at <http://www.faunaeur.org>.
- CHVÁLA M. 2006: Hybotidae Fallén, 1816. In: JEDLIČKA L., STLOUKALOVÁ V. & KÚDELAM. (eds): *Checklist of Diptera of the Czech Republic and Slovakia*. Electronic version 1. <http://zoology.fns.uniba.sk/diptera> and CD-ROM (ISBN 80-969629-0-6).
- CHVÁLA M. & BARTÁK M. 2005: Hybotidae, pp. 290-291. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp (in Czech and English).
- PRUNER L. & MÍKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. (List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system). *Klapalekiana*, 32 (Suppl.): 1-115 (in Czech, English summ.).
- VONIČKA P. 2008: Entomologický výzkum Jizerských hor a Frýdlantska v letech 2000-2007. (Entomological survey of the Jizerské hory Mts and Frýdlant region in 2000-2007). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 26: 3-12 (in Czech, English summ.).
- VONIČKA P. & VIŠŇÁK R. 2008: Základní charakteristika zkoumaného území Jizerských hor a Frýdlantska. (General characteristics of the study area in the Jizerské hory Mts and Frýdlant region). *Sborn. Severočes. Muz., Přír. Vědy*, Liberec, 26: 13-33 (in Czech, English summ.).

SUMMARY

Altogether 68 species of the family Hybotidae (Diptera) were found during the survey in the Jizerské hory Mts and Frýdlant region, carried out between 2002 and 2007. Some of the recorded species represent real mountain elements, for instance *Bicellaria austriaca*, *Euthyneura gyllenhalii*, *E. beatricella*, *Oedalea austroholmgreni*, *O. montana*, *Leptopeza borealis* and *Ocydromia melanopleura* of the subfamily Ocydromiinae, and *Platypalpus alpinus*, *P. balticus*, *P. pseudorapidus*, *P. vegetus*, *P. longicornis* and *P. stigmatellus* of the subfamily Tachydromiinae. *Platypalpus ciliaris*, another species common at high altitudes, was the commonest representative found during the survey in the study area. *Tachydromia morio*, a northern species in distribution, was actually recorded here for the first time in the Czech Republic.

